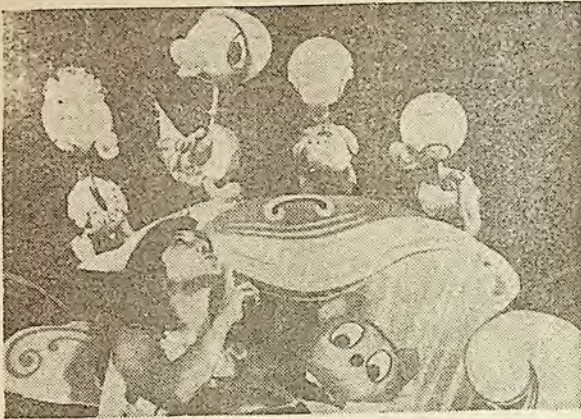

Сред смеха и сълзите на куклите

ТЕАТЪР

Втора национална среща-преглед на държавните куклени театри — Толбухин'82 и Созопол'82

Сцена от спектакъла „Когато цъфне маргаритката“ (автор Р. Москва, режисьор Зл. Златев), постановка на Толбухинския куклен театър

Началото на тази творческа инициатива се постави през май 1981 г. в градовете Стара Загора и Созопол. През тази година и Толбухин пожела да стане домакин на театрален празник, който вече е традиция в живота на куклените театри. Този празник се посреща с голямо задоволство от професионалните колективи, защото всеки сезон те ще могат да видят и оценяват своето място в тенденциите и извисте на нашето куклено изкуство.

И така — през септември в Толбухин (13—17) и в Созопол (18—21) — десет дни гледаме спектакли и разговаряме за куклен театър. И в тези разговори като допълнение идваше хубавата обстановка, в която се провеждаше прегледът — красивият добружански град и поетичният, стар морски пристан. Атмосферата на тези селища и гостоприемството на домакините допълваше приятното настроение, създадено от много спектакли.

Тема на срещата бе „Актьорът в кукления театър“, но както обикновено се случва, в дискусиите се обхващаша много повече аспекти на кукленото представление. Така например с голяма сила изпъкна проблемът за художествените стойности на драматургията. Имаше поводи да казваме, че вече куклената сцена не може да търпи банални сюжети и герои. Един спектакъл като „Светлосниният Петър“ от У. Гюла показа, че нежните куклени персонажи са склонни да издържат и силни драматични преживявания. Те могат да отронят сълзи у нас, те могат да ни подтикнат към сериозни житейски размисли и да оставят дълбоки възпоминания, подобно на възпоминанията от срещите ни с класически произведения на драматичния театър или литературата.

Много спектакли дадоха възможност разговорът за актьорското майсторство да бъде дълбоко съдържателен и високо емоционален. Спиритичността в изкуството на кукления артист, а именно — да умее да води виртуозна куклата, да бъде очарователен пред паравана, да може добре да пее и танцува — се подчинява на изискването сче

ничният образ в спектакъла да носи богати внушения, асоциации и размисли. Метафоричността и условността се засилват не само в общото концептуално решение, но и в актьорското присъствие. На прегледа трайни впечатления оставиха онези актьори, в чиято игра съжителствуваше тъжното и смешното, гротескното и поетичното. Но и игра, в която куклата живее успоредно с този на артиста-кукловод. Именно оживяването на куклата от ръцете на актьора и психологическото ѝ натоварване чрез словото в най-хубавите изпълнения бе в неделимо единство. Радостното е, че тези тенденции в установяване полифоничността на сценичния образ видяхме в роли, изпълнени от млади артисти. Така ние запомнихме Жени Пашова и Панайот Добрев от „Светлосниният Петър“ от У. Гюла на Пловдивския куклен театър, Венелин Кюсов от „Яйцето“ на Б. Априлов на Варненския куклен театър, Велико Болуров и Иван Веселенов от „Рагаца“ на Ст. Стратиев (Централен куклен театър), Димитър Димитров и Ивайло Божков от „Румето и старият лъв“ на Ив. Остриков (Русе), Илиана Валийска и Емил Темелакчиев от „Хем на слънце, хем на сянка“ на С. Гьошев (Толбухин), Дачи Стоименова и Кателей Кателиев от „Хей, Яйчик“ на Д. Мразкова (Сливен) и други.

В куклените среди отдавна се води спор — „за“ или „против“ активното излизане на актьора пред паравана. Едни театрални с восталгия надуват вика за връщане магията и преклонението пред куклата, а други — в „живото“ изпълнение на артиста-кукловод виждат пътища за нови форми и търсения в кукленото изкуство. Втората национална среща доказа, че право на съществуване имат и двете тенденции, стига те да водят до силни и убедителни художествени факти. Повод за това да успокоение на страстите да доха много спектакли, и то сътворени от най-младата генерация режисьори. Те са завършили театралния институт преди година или само преди месеци, но в постановките им не видяхме плахост, а напротив — дръзко осъществяване на сценичните идеи.

Петър Пашов в „Светлосниният Петър“ съединява в хармонично единство жиното изпълнение и присъствието на куклата в синтез, от който се ражда спектакъл на богатата асоциативност, лирична мекоота и дискретна нравствена поучителност. Това е представление — вик за хуманизъм и доброта между хората, природата, Космоса. Данцела

Кискинова със спектакъла „За едно коте, една звездичка и още нещо...“ от Зл. Билярска на Шуменския театър, както и Елиза Лалева с „Хей, Яйчик“ от Д. Мразкова на Сливенския театър демонстрират поетично умение и с импресионистична лекота да поднасят сценичния разказ, доближават го максимално до крехката детска душевност. Пламен Дипчиков с „Румето и старият лъв“ от Ив. Остриков на Русенския театър ни връща към очарованието на традиционния куклен театър зад паравана. Но този „чист“ куклен спектакъл е наситен с много съвременни изразни средства — както в кукловоденето, така и в общия подход към драматургичния материал. Много възторзи донесе постановката на Старозагорския театър „Смешна приказка в сладкарницата“ по Н. Стойчева. Младият режисьор Лъчезар Стефанов оживява неочаквания интериор — детската сладкарница, пригледвайки познатата приказка за трите прасенца Пиф, Паф и Пуф във весел поетично-зрелищен спектакъл. От младите актьори Надя Тошева, Майа Димитрова, Иван Каяков и Иван Гавраилов режисурата изтъква ярко кукловодно майсторство. В него има и спонтанна радост, и „отстранение“ от образа, и лека ирония, и нежна любов към куклата.

Изявите на младата генерация творци са продължение на най-хубавото, създадено от нашите изтъкнати представители на кукленото изкуство. А на прегледа те отново показваха своя професионализъм: з. а. Николина Георгиева в спектакъла „Яйцето“ от Б. Априлов (Стара Загора и Видин), Яна Панкова в „Рагаца“ от Ст. Стратиев (Централен куклен театър — София). Една от изненадите на прегледа бе и постановката на Варненския театър „Яйцето“ в режисурата на Кирякос Аргиропулос. Този утвърждаващ се млад творец така „разиграва“ пиесата, на Б. Априлов, че тя изведнъж заблестява от неподозирани страни. Той излича от нейните образи остра сатирична жилка, която „превежда“ на езика на откривания карнавално-площаден театър.

Младите в кукления театър страстно търсят нови пътища към разкриване богатия свят и изразни възможности на куклата. Те търсят по-сложни и дълбоки измерения на спектакъла, дори когато той е предназначен за най-малките. В тези процеси голям дял имат и извисте на младите сценографи. Определен и интересен почерк при оформяне на сценичното пространство категорично заявяват Майа Петрова, Ани Пулнева, Майа Кузова, Силва Бъчварова. В представянията на младите кукленици има стремеж към единство на трите компонента — режисура, актьорско майсторство и сценография. А това е вече базата да се роди цялостното звучене и поетичната ската извисеност на кукления спектакъл.

Може би мнозина ще възкликнат: няма ли още и слаби, посредствени спектакли? Да, имаме. И те предизвикват тревогата у специалистите, затава и обсъжданията им протичаха бурно и конфликтно. Много ценни бяха препоръките на наши изтъкнати театрални работници на по-малките или наскоро одържавени куклени театри.

Определено мога да заявя: на втората национална среща преобладаваше оптимистичният тон. А той дойде от ярките, сериозни изяви на младите куклени творци. От прегледа си тръгнахме със спомени за много интересни мигове, донесли ни смех и сълзи в срещите с куклите и техните амбициозни създатели.

Крум ГЕРГИЦОВ